СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 63. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 18. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 63. Jersey City, N. J., Friday, March 18. 1927. THREE CENTS

УРЯД ОБОРОНЯЄ АЛІЯНТСЬКУ ПОЛАГОДУ ВОЄННИХ ДОВГІВ

СЕКРЕТАР СКАРБУ МЕЛОН ВІДПОВІДАЄ НА КРИТИКУ УНІВЕРСИТЕТІВ.

ВАШИНГТОН, 16. марта. — Секретар скарбу Мелон видав публичну відповідь на пропозицію професорів Принстонського університету зменчити або й зовсім знести воєнні довги.

Мелон дає до зрозуміння, що професори не знають усіх фактів, та заявляє, що аліянти зовсім не терплять через воєнні довги, як се кажуть професори, та що Німеччина платить тепер аліянтам більше, як вони віддають Злученим Державам.

З тої причини Мелон, а тим самим і американський уряд, заявляється проти якоїнебудь зміни теперішньої полагоди воєнних довгів.

НАФТЯР СИНКЛЕР ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА НЕПОСЛУХ СЕНАТОВИ

СТОЇТЬ ЗА ТЕ ПЕРЕД КАРОЮ ВЯЗНИЦІ.

ВАШИНГТОН, 16. марта. — Нині покінчилася тут перед федеральним судом росправа проти Гарі Синклера, відомого нафтяра, обжалованого за карний непослух сенатови, якого він допустився через те, що не хотів відповідати перед сенатовим комітетом на поставлені йому сенаторами питання. Присяжні судді признали по 8 годинах нарад Синклера винуватим.

За се йому грозить кара вязниці від місяця до року або гривна від 100 до 1,000 долярів. Синклер заповів, що він запелює вирок до висшого суду.

Справа Синклера має велике значінне для цілого ряду справ, бо Синклер, як відомо, був звязаний з ріжними нафтовими операціями на федеральних нафтових теренах.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ФОРДА.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 16. марта. — На росправі, що має розглянути позов Сапіра проти Форда, почалися зараз по зложенню лави присяжних суддів вступні промови адвокатів обох сторін. В імени адвокатів обжаловуючого промовляв адвокат Ґалиґер.

Підчас сеї промови адвокати Форда віднесли першу поважну побіду. Ґалиґер згадав у своїй промові про погляди Форда на Жидів. Сенатор Рід, провідник адвокатів Форда, сейчас запротестував проти сього, показуючи, що Форда судять не за його погляди на Жидів, але за те, що він сказав про Сапіру. Суддя признав Фордовому адвокатови слушність та здержував опісля Ґалиґера, кілько разів сей хотів робити натяки на антисемітське становище Форда.

По скінченню промови Ґалиґера адвокати обох сотрін відбули в комнаті судді наради над тим, у який спосіб скоротити росправу, бо колиб адвокати розговорювалися так широко, як се вони робили на вступі, то росправа мусілаби потревати хоч два місяці.

ЖЕРТВА НАТОВПУ НА ПІДЗЕМНИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 16. марта — На стації підземної зелізниці „Бі-Ем-Ті" на 14-ій вулиці натовп людий струтив з плятформи на тори Гаролда Гартнера, 37-літного фабриканта жіночої одежи, та так нещасливо, що сей попав під наїзджаючий поїзд. Поїзд перетяв йому праву ногу повисше коліна, зломав йому кілька ребер та потовк його тяжко. Його відставлено до шпиталю, але лікарі кажуть, що він відай не пережиє втрати крови.

Подія скоїлася коло пів до шестої години вечером, себто підчас пополудневого страшного натовпу на нюйорських підземних зелізницях.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВБИЙСТВА ДІТИЙ „З МИЛОСЕРДЯ".

ШИКАҐО, Илинойс, 16. марта. — Валтер Шол, 33-літний бухґальтер, признався перед шикаґовськими детективами, що він вбив свої двоє дітий при помочи хльороформу й етеру.

Як мотив убийства подав він, що від часу, як його покинула жінка, він не міг дати собі ради з вихованнем дітий та вбив їх „з милосердя". Він говорив, що хотів поповнити самовбийство, але не найшов на се в собі сили.

ЧИ ЧОЛОВІК БЕЗДУМНА МАШИНА?

БОСТОН, Месечузетс, 16. марта. — Відомий кримінальний адвокат Кларенс Даров та др. Клифтон Ґрей, президент колеґії Бейтса, дебатували публично питанне, чому й пощо існує людина.

Даров заступав у своїй промові погляд, що людина се майже механізм, що її орґани працюють механічно, а висша вона від других механізмів тільки тим, що вона сама відроджується (себто, що людина має діти). Він признавав лишень самі фізичні й хемічні складники людини, кажучи, що всі складники тіла можна дістати в торговлі за 98 центів.

Др. Ґрей говорив, що людина тільки подібна до машини, але машиною не є. Вже то одно, що людина може родити, робить її немашиною. Якби автомобіль Форда міг родити діти, то він переставби бути машиною. Кромі сього тіло людини приноровлюється до ріжних умов, тоді як машина не може працювати в одних умовах так, а в других інакше.

Хоча дискусію вели люди, які стоять під кождим зглядом на протилежних становищах, передовсім у справі віри, дискусія ніколи не виходила поза межі приличности.

РОЗВОДИ ЗБІЛЬШАЮТЬСЯ

ЛОНДОН, 15. марта. — Думали, що закон, який заборонив оголошувати протоколи з розводових розправ, причиниться до того, що розводи будуть маліти. Показалося одначе, що вони ще більше зростають, бо люде не бояться публичного скандалу і ще скорше тепер розводяться.

ФРАНЦУСЬКИЙ БУДЖЕТ ГОРОЮ.

ПАРИЖ, 15. марта. — Французький міністер фінансів Поанкаре може похвалитися небувалим успіхом довівши перший раз від закінчення війни державний буджет до рівноваги, забезпечивши державній касі значну надвижку.

В ГАЛИЧИНІ ВЕРБУЮТЬ ЛЮДИЙ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

Перемиський „Український Голос" доносить, що по деяких селах Галичини, головно по Стрийщині, ходять якісь аґенти та вербують молодих хлопців до якоїсь „американської армії". Обіцюють добру платню — 150 до 300 долярів місячно і 2,000 долярів для родини на случай, колиби звербований згинув у війні.

Польські власти мовчки сприяють тому вербованню і навіть подали декому до відома, що незабаром дадуть в сій справі виясненнє. На всякий случай вербунку не припиняють, хоч жандарми стрічаються часто з аґентами. Ту саму вістку подає також дневник „Діло".

ЕДМОНТОН БУДЕ ОДНИМ ЗВЕНОМ В ЛАНЦУХУ КООПЕРАТИВНИХ СПОРІВ.

Знаний гуртовий склад „Вестерн Ґросерс Лтд." заходиться коло орґанізації цілого ланцуха сторів-ґросерень, на кооперативнім принципі. Стори будуть заложені по всіх більших місточках і містах західної Канади, подібно, як „Ред і Вайт" систем у Злучених Державах і східній Канаді, котрий числить поверх 3,000 сторів.

Розуміється, що сей проект переводить Вестерн Ґросерс в тій ціли, щоби мати забезпечений бизнес, але що такий плян ослабить або і знищить менших сторників, то також певне.

Едмонтон буде мати також такий стор і після пляну він мавби бути одним з найбільших в цілім ланцуху.

АЛЬБЕРТІЙСЬКЕ СІНО ДО ХІН.

Британійське правительство замовило в дістрікті Летбридж (Канада) 200 тон альфальфи, котра має бути післана як найскорше до Хін. Все те замовленне на сіно перебрало на себе кооперативне товариство полудневої Альберти.

ПАЙКА ВІДШКОДОВАНЬ КАНАДИ.

Із відшкодовань, які Німеччина платить аліянтам після пляну Доса, Канада дістала доси 3,670,000 долярів.

ЗНОВА НАПАД У НАРОДНІМ ДОМІ В НЮ ЙОРКУ.

Дня 6. марта сього року відбувала нюйорська Січ забаву в Народнім Домі. На забаву прийшло богато гостий, бо се був послідний день запустів. Забава відбувалася преспокійно, поки на салю не ввійшло коло 9. години чотирох уличників не-Українців та почали неприличним захованнем провокувати забавляючихся. Заряд забави віднісся сейчас до канцелярії Народного Дому, але в канцелярії нікого не було. Прийшлося господарам забави робити порядок самим. Гр. Дусановський звернув увагу уличникам, щоби вони заховувалися прилично. На се вони кинулися на нього, щоби його побити. Та Січовики, навчені вже досвідом, сподівалися чогось подібного, і коли один з уличників виняв з кишені французький ключ, і намірився на гр. Дусановського, його схопили Січовики та вивели на вулицю, а за ним і його товаришів. Хтось зателефонував на поліцію, але як поліція зявилася на галі, забава вже йшла далі преспокійно, і поліції нічого було робити.

Нюйорські громадяни говорять з обуреннем про недбальство заряду Дому, через яке сього рода події є можливими.

ПРЕДСКАЗУЄ НЕЗАВИСИМІСТЬ УКРАЇНИ.

Парижський кореспондент „Ню Йорк Таймса" повідомляє, що він мав інтервю з бувшим міністром Українського Директоріяту, Александром Шульгіном, і після розмови з ним виніс враження, що Україна буде независимою державою з демократичною формою правління.

Питання про відірвання України від Союзу буде без сумніву рішене на Українськім Радянськім Конґресі в Харкові 10-го червня с. р. і сему Російські Совіти не будуть в силі запобічи. Він навіть стверджує, що голова теперішного українського радянського правительства, Чубар, мав заявити, що Україна величезним кроком пре до независимости і відірвання від Союзу. Про се наглядно свідчить не лише факт, що Україна зукраїнізувала всі державні й культурні установи, але навіть армія є зукраїнізована й українське радянське правительство не позволяє більше переносити українських військових частин поза межі України, а лишає їх на Україні і тепер всьо військо, яке стаціоноване на Україні, є українське.

ТУРКИ ТОЛЕРУЮТЬ УСІ РЕЛІҐІЇ.

За султанів учено в школах турецької держави лише іслям у, себто реліґії Магомеда. Учителями були виключно попи. Тепер правительство Кемаля Паші видало інструкції всім директорам шкіл, щоби попри іслям пояснювали школярам також принципи науки Мойсея і Христа. В інструкціях говорить уряд, що самий Магомед уважав Мойсея і Христа великими пророками, котрих слова варта наслідувати.

ЕМАНЦИПАЦІЯ КИТАЙСЬКОЇ ЖІНКИ.

Боротьба, яка ведеться в Хінах, захопила населення не лише в політиці, але перекинулась і на суспільне поле. Тоді, коли дві армії борються о власть, китайські жінки борються також о своє визволенне, але вже не від заграничного капіталізму, лиш від тиранії родичів і мужів. Дотепер китайську жінку родичі прямо продавали проти її волі женихови, а той обходився з нею як з невільницею.

Тепер китайські жінки виповіли старим звичаям війну і зорґанізували Жіночу Еманципаційну Ліґу, котра за короткий час свого існовання числить поверх 3,000 льокалів з числом членів, що сягає кілька міліонів.

ЕММА ҐОЛДМАН В ЕДМОНТОНІ.

Славна російська анархістка, жидівка Емма Ґолдман, прибула на днях до Едмонтону (Альберта, Канада) і в кількох публичних відчитах змалювала невідрадний стан робітництва в европейських державах. Добра пайка дісталася московським большевикам большевикам. Старенька жінка, хоч анархістка, але відноситься ворожо до диктатури кількох московських кациків-комісарів, котрі позбавили робітництва свободи, а всьо населенне киунли в біду. Бесідниця сказала, що комуністична політика Москви зовсім провалилась і що революція не принесла бажаних успіхів.

СТАРІ АНГЛІЙСЬКІ ЗВИЧАЇ.

У своїх побутових звичаях Англійці, як відомо, дуже консервативний народ. Придержуються старих звичаїв, хоч вони стратили всяке значінне і, так сказати, нікому непотрібні.

Від непамятних часів місто Лондон має в своїм користованню великий шмат ґрунту біля славної улиці Стренд. Ґрунт той є власностю короля, а за користуванне ним місто має дати королеви що року два ножі, шість підков і шістьдесять цвяхів. І доки король їх дістає, він ґрунту, який формально є його власностю, відібрати не може. Звичай той є пережитком давніх часів, коли місто справді арендувало ту землю, платячи за аренду підковами і цвяхами, які колись мали справдішню вартість. Таксамо Королівська Академія в Лондоні ще й досі платить королеви за свої будинки що року коробку яґід.

Власник фільварку Ейлсбері обовязаний достачити королеви щороку три гуски і, коли король заїде до нього, посипати підлогу соломою. Се теж пережиток февдальних часів, коли власник вважався тільки арендатором, а постелити солому се був великий люксус. Старе місто Чичестер не платить королеви нічого, але якби він ішов на війну з Шотляндією (такої війни очевидно вже не може бути), то обовязане достачити йому лука і стріл.

ПОЛЬЩА ЗБИРАЄТЬСЯ ОБКРОЮВАТИ ПОЛІТИЧНУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ НЕПОЛЬСЬКИХ НАРОДІВ

ПОЛЬСЬКІ ПАРТІЇ Й УРЯД ГОДЯТЬСЯ В ЦЬОМУ, АЛЕ РІЖНЯТЬСЯ ЩЕ В СПОСОБАХ.

ВАРШАВА, 16. марта. — Польські партії застановляються тепер над новим виборчим законом до польського сойму. Головною ціллю сього закона є обкроєнне репрезентації непольських народів.

На справу звернули увагу наперед праві польські партії, які виробили вже й плян нової виборчої ординації, після якої під покришкою зменчення числа послів о одну третину, мається зменчити нерозмірно репрезентацію Жидів по містах, а Українців та других народів по селах. На думку Поляків, і з міст і зі сіл малиби ввійти самі майже польські посли.

Сей плян не найшов ще потрібної більшости серед польських партій, хоча вони вже нераз відбували спільні наради для сеї цілі. Щоби дістати сю більшість для свого проекту, польські консервати вже навіть пробували підходити до жидівських послів, жертвуючи деякі уступства для Жидів за ціну попирання консервативного проекту. Консерватам навіть удалося схилити на свою сторону деяких жидівських послів, головно з Галичини, котрої Жиди не вірують у власні сили без помочи уряду.

Зате Мацей Ратай, президент польського сойму, заявив по конференції польських партій, що Полякам треба порозумітися в справі нового виборчого закона з усіми непольськими народами.

Рівночасно з дискусії над зміною виборчого закона до польського сойму польські партії й уряд застановляються над зміною виборчого закона до сільських і міських рад, бо й туди вони хотілиб впровадити ще більше Поляків, як є тепер.

НІМЕЧЧИНА НЕ ЗМОЖЕ СПЛАТИТИ РЕПАРАЦІЙ.

БЕРЛІН, 16. марта. — В Німеччині чим далі тим більше підносяться голоси в справі неможливости виконання пляну Доза. Між иншими забрав голос і міністер хліборобства др. Шіле. Він заявив, що це буде для Німеччини прямо неможливим виконати ті зобовязання, які накладають на них репарації. Він підніс, що в послідніи році видано 4,000,000.000 марок на імпорт споживчих артикулів. Трету частину артикулів, які споживає 11,000.000 міських мешканців треба спроваджувати з чужих краів. Щоби спинити цей довіз треба би піднести хліборобську культуру в Німеччині та завести спеціяльні охоронні мита.

Німеччина не є в силі видавати такі суми на імпорт, боротися з міліоновим безробіттем і оплачувати в тім самім часі страшні тягарі репарацій.

ЧУЖИНЕЦЬКІ ШКОЛИ ПІДДАЮТЬСЯ ХІНСЬКІЙ КОНТРОЛІ.

ШАНГАЙ, 16. марта. — 17 каледжів, які знаходяться під опікою і контролею Британійців і Американців згодилися віддати тепер провід Китайцям, які будуть становити тепер більшість в директорії.

ДІМ, ЯКИЙ МОЖНА ОБЕРТАТИ ДО СОНЦЯ.

ПАРИЖ, 16. марта. — Французькі архитекти предложили плян модерного дому, який буде можна звертати через цілий день в сторону сонця. Модель такого дому виставлено в Ніцці. Має він електричний мотор, при помочи якого може властитель обертати домом після вподоби, значиться може його звертати в кождій порі дня в ту сторону, де світить сонце. Кошта такого дому виносять $50.000, але заповідають, що буде можна будувати далеко дешевші доми.

БУДЕМО ЖИТИ ПО 125 ЛІТ, КАЖЕ ВОРОНОВ.

ПАРИЖ, 16. марта. — Др. Сергій Воронов, відомий в цілім світі зі способів відмолоджування старших людий при помочі вщіплювання малпячих железей, подає, що в найблизшому часі буде можна продовжити людям житте до 125 року та уменщити терпіння, спричинені слабостю. Він каже, що чоловік буде жити весь час в повноті своїх життєвих сил, а буде чутись немічним всего яких три місяці перед смертю. До сего твердження доходить він на підставі тих експеріментів, які він поробив при відмолоджуванню.

ВБИВАЮТЬ СКЕБІВ.

ШАНГАЙ, 16. марта. — Місто затрівожене, бо чує, що висить над ним якась невидима рука, яка насилає терор. Щодня поповнює хтось убийства. А гинуть робітники, які держать з чужинецькими капіталістами. Добачують в тім руку кантонських аґітаторів, які прибули в послідних часах до Шангаю в більшім числі з Ганкова.

Найбільше тривожить всіх те, що мимо тих щоденних вбійств і пошукувань поліції не вдалося досі прилапати ні одного злочинця.

САМ СЕБЕ СПАЛИВ.

БЕРЛІН, 16. марта. — Тарцан, тренований шимпанс, який виступав на сцені і доказував ріжних проворних штук, а між иншим запалював циґаретка і курив так полюбив бавитися запалюваннем сірників, що забрав з собою пачку сірників до клітки, запалив її в ночі і згинув в огні.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: SVOBODA, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МУРИН ТЯЖКОЮ ПРАЦЕЮ ВАЛИТЬ СВОЮ НЕРІВНОПРАВНІСТЬ

Кілька днів тому назад Найвисший Суд Злучених Держав розглядав важне питанє расової рівноправности. Ходило сим разом за на зовні зовсім маловажну справу, бо лишень о право Муринів до участи в вступних виборах („праймеріс") у демократичній партії в стейті Тексасі. Відомо, того рода вступні вибори правно не становлять ще виборів; на них тільки виборці, зачисляючи себе до одної партії, заявляють, кого вони хочуть мати урядовим кандидатом партії.

Та правибори демократичної партії в Тексасі мають більше значіннє, якби се мало виходити з постанов закона. Тексас се один зі солідних демократичних стейтів, і побіда якогось кандидата при демократичних „праймеріс" се тільки, що запевнений вибір. Тому й відтручення Муринів від участи в правиборах демократичної партії значить там тільки, що відтрученє їх зовсім від виборів.

Проти того рода покривдження Мурини запротестували судовою дорогою, і Найвисший Суд Злучених Держав признав позовникам рацію, признаючи практику стейту Тексасу противною постановам американської конституції про рівноправність рас в Америці. В сей спосіб Мурини віднесли побіду в обороні своїх прав.

Та ся побіда виглядає на більшу, як вона в дійсности є. Стейт Тексас певно найде другі способи, щоби позбавити Муринів виборчих прав, бо коли південні стейти ще й досі позбавляють виборчих прав людий білої раси при помочи ріжних застережень виборчих прав для людий маєтних або читальників, то вони вже найдуть спосіб ударити Мурина.

Всеж таки ся побіда Муринів є побідою в зовсім другому розумінню. Як всякий покривджений, так і Мурин не може найти ніякої другої оборони своїх нарушених прав як тільки в самому собі. До оборони своїх прав треба наперед розбудити в собі почуття покривдженої гідности, відтак найти в собі віру в можливість добуття прав, а наконець найти в собі досить самопосвяти, щоби виступити активно проти кривди.

Власне муринський рух показує, що Мурини вже перейшли успішно через початкові степені розвою, ведучі до успішної боротьби за свої права. Вони вже свідомі покривдження, вони вірують у свою остаточну, хоч дуже далеку побіду, і вони вже готові на жертви для боротьби. В сій боротьбі вони віднісять невеличкі успіхи, які часто вигладають на кращі ніж вони в дійсности є, але й такі малі побіди скріпляють їх довіря до себе, дають їм ту силу волі, яка конче потрібна кождому народови чи кляси, що хоче добутися зпід закріпощення й безправности.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАНТЕОН

ПЕТРО НІЩИНСЬКИЙ.
(1832—1896).

У скарбах національної письменности досить поважне місце займають, крім оригінальних творів, переклади з чужоземних письменників. Ще письменники української романтичної школи, так як Метлинський, Костомаров та инші надавали велике значіння перекладам для збогачення української письменности. Хоч пізнійше Костомаров радив не занадто захоплюватися перекладами, а зате кликав до творення власної, оригінальної письменности, все таки переклади з чужих мов на українську робили навіть такі велитні, як Франко. Робили й инші письменники. Навіть „Енеїда" Котляревського, перша праця літературна, що започаткувала добу сучасного українського письменства, се почасти перерібка з мови латинської.

Серед перекладчиків в українській літературі займає поважне місце поет і композитор Петро Ніщинський. Народився він в липовецькому повіті, київської губернії. Скінчивши київський духовний семинар, помандрував вчитися за кордон. У Греції скінчив він атенський університет з титулом магістра. Вернувшись до Росії, вчителював спочатку в Петербурзі, але швидко покинув сіру, непривітливу столицю й перебрався на рідну Україну, де осілився на довший час в Одесі. На старість переїхав на Поділля, де й помер 17. марта, 1896. року, у селі Воротилівка.

Вистудіювавши добре грецьку мову й знаючи перфектно свою рідну українську, Ніщинський взявся за переклади з грецької мови на українське славних грецьких народних творів, відомих як Гомерова „Одисея" та Гомерова „Ілїяда". „Одисею" переклав він усю, „Ілїяди" шість пісень. Також переклав він „Антигону", трагедію грецького письменника Софокля. В сей спосіб дав він українській літературі найбільші грецькі твори, які перекладені майже на всі мови, як зразки найбільшої поетичної творчости старих, клясичних часів. В перекладі Ніщинського ці твори вийшли такої великої вартости, що зостануться довгорічним памятником для цього великого майстра слова, хоч уже й призабутого, або й зовсім незнаного ширшому загалови.

„Одисея" Ніщинського була видрукувана у Львові в 1889—92 роках, під прибраним іменем Петра Байди, бо на Україні під російським пануванням тоді були такі часи, що на українській мові не можливо було друкувати навіть таких світової слави творів, перекладами яких пишається кожний культурний нарід. Перекладчик, щоби уникнути прикрих неприємностей, мусів ховатися під прибраним іменем.

На жаль, як вичерпалося перше виданє „Одисеї", її більше не видавано. Що цьому перешкодило, годі сказати. Можливо, наші злидні, а можливо й недбальство. На всякий случай цей великий скарб лежить забутий та присипаний порохом в той час, як инші народи видали „Одисею", „Антигону" та „Ілїяду" роскішними виданнями та поширюють їх у мілїонах примірників. Минуло вже 30 років з дня смерти поета-перекладчика, а за пять років прийде століття його народження. Чи подумає в нас хтонебудь, що найліпшим вшануванням памяти Петра Ніщинського було би видання його клясичних перекладів?

Ці переклади надзвичайно гарно передають чистою народньою мовою геніальні твори старинних Греків. Ось, наприклад, початок „Одисеї":

Музо! повідай мені про бувалого лицаря того,
Що наблукався по світу, столицю Троїни зруйнувавши,
Що й на всяких людей надивився і спізнав весь їх побит,
В морі-ж біди натерпівся та горя як тілом, так духом,
Щоб і себе і товариство спасти і вернути до дому; —
Та не вхранив товариства, хоч сильно об тім побивався:
Марне загинули всі од свойого-ж розсудку дурного,
Бо поперерізали биків Геліоса, що ходить над нами,
І за цю кривду їх їм не судилось вернутися;
От про це все й роскажи нам; богине, Зевесова дочко!

Таким самим прекрасним, чисто народним, плавким стилем написаний увесь переклад.

Оригінальні поетичні твори П. Ніщинського визначаються своєю простотою та співучою, соковитою мовою.

Не обмежуючись перекладами з грецької мови, Ніщинський також переклав зі старої української мови на грецьку „Слово о полку Ігоревім". Таким чином він познакомив Греків, та инший культурний світ з нашим великим твором невідомого українського Гомера. Трудно собі уявити, якого великого труду й скільки часу треба було покласти, щоби зробити так прекрасно всі ці надзвичайно важкі до перетомачення на иншу мову твори. Треба подивляти терпіння й самопосвяту, з якими Ніщинський доконав сього великого труду.

Крім того Петро Ніщинський мав неабиякий музичний талан й написав кілька композицій. Найбільше відома та улюблена широкими колами нашого загалу його музична праця „Вечерниці", яку так часто доводиться нам чути на ріжних концертах.

Не багата числом, але надзвичайно вартісна для нашого рідного письменства й музики праця Петра Ніщинського забезпечує йому почесне місце в пантеоні творців української культури.

ДО КРАЯНІВ МІСТА І ОКОЛИЦЬ ТИСЬМЕНИЦІ, ПОВІТУ ТОВМАЧ.

В слідуючу **неділю, 20. марта 1927** року, відбудеться важний мітінг Краянів міста і околиць Тисьменици, повіту Товмач, в Народнім Домі, 217 Іст 6-та ул. в Ню Йорку, Н. Й. Між иншим на сім мітінгу буде відчитане важне письмо з Тисьмениці від Комітету будови Українського Народного Дому, про котре кождий краян і краянка повинні знати. Проситься кождого і кожду прибути на цей мітінг і принести з собою тікет. Початок мітінгу о год. 3-ій пополудни точно. Вступ вільний кождому. Приходіть громадно і запросіть на сей мітінг своїх приятелів і приятельок. 63

ЗА КОМІТЕТ:
Семен Угорчак, предс.,
Володимир Юревич, секр.
Михайло Туранський, кас.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ НЕ ЗДАЛАБИСЯ ДЕЛЕГАЦІЯ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ?

Як бачу з редакційної переписки в Свободі, серед нашого громадянства починається ворушити питанне, чи не потрібноби нам вислати на радянську Україну делегацію, яка розглянулабся в відносинах та відтак здожилa звіт з того, що вона там найшла.

На мою думку, така делегація таки здаласяби. Ми знаємо, що такі делегації вже виїздили з Америки, Англії, Швеції, Німеччини й других країв. В пресі вже були звіти з тих делегацій і ті звіти певно принесли якусь користь. Коли на такі делегації зібралися Німці й Американці, то мені здається, що Українцям повинно залежати десять разів більше на тім, щоби на радянську Україну поїхала делегація американських Українців, та розглянулася добре, що там робиться.

Даю сю думку як член Українського Народного Союза, сподіючися, що й другі члени нашої організації вискажуться в сій справі.

Василь Шегда,
Филаделфія, Па.

СВЯТО ФРАНКА ЧИ КПИНИ.

Сима днями тутешна монархістична Січ пляную урядити концерт в честь І. Франка. Воно звучить дуже гарно. Концерти і свята в честь Франка повинні ми уряджувати та передавати учасникам свят ідеї сего великого нашого каменяра й борця. Повинні ми вщіплювати в нарід його ідеї і науку та учити людей іти слідами сего нашого Мойсея. Коли гетьмансько - монархістична Січ уряджує концерт для тої ціли, то можна би погратулювати тим, що сей концерт уладжують, бо вигладало-б, що вони змінили свою програму і більше не йдуть по пропагованій д-ром Назаруком дорозі.

Та на жаль так воно не є, бо Січовий орган далі хвалить Назарука та поміщує його пашквілі. Вистарчить прочитати „Січ" з 15. сія с. р., де то повно кпин з Франка, де повторюються з кпинами його слова: „кождий думай, що на тобі мільони стан стоїть". А знова в „Січи" з 15. лютого с. р., якийсь монархіст, Й. Крупка, хвалить Назарука, порівнюючи його з мучеником Христом. Коли гетьманська Січ держиться науки Назарука й заразом справляє концерт в честь Франка, то, це кпини з Франка. Назарук же виразно говорив, що Франко був за „народовластєм", а вони за [illegible] ... того боку не випадає вшановувати ... память ... Франка. Ви хвалите Назарука, а Назарук знова проти Франка ... значить, ви проти Франка. І якже в такім разі ви можете святкувати память Франка? Бо коли хтось не вірить в Бога і в церкву, а йде до церкви, то це фарисейство і кпини. Ви-ж поплюєте того, що вам представляє Франка як шкідника України — значить вірите в Назарука, а не вірите в Франка. Колиж ви, Січовики, дійсно любите і шануєте память Франка та хочете се показати концертом, то проголосіть явно, що ви зійшли з назаруківсько-гриневецько - монархістичної дороги. Тоді доперва загал побачить, що ви не кпите собі з Франка, а дійсно його шануєте. Покищо треба буде уважати сей концерт як кпини. Колиж вам ходить о що иньше, приміром о фінанси, щоби помагати в виплачуванню Січового дому — то заявіть явно: „треба нам гроший, а що теперішні і гульки справляти годі, тому не хочемо, щоб галя стояла порожна і справляємо концерт". Не закривайтеся Франком і не кпіть з него. Я знаю, що ви, Січовики шануєте Франка, бо маю стичність з вами і знаю ваші думки — та дивуюся, чого і досі хвалите Назарука, якого вже пізнав весь рідний загал і осудив всі його діла. Таким способом я не маю не ціли виступати проти Січи, але все і всюди виступав і буду виступати против тих, що під покришкою Січи ширять сконфудження і монархізм, хвалять Назарука та кплять з імени великих наших мужів.

Степан Мусійчук,
Шикаго, Ілл.

В. Будзиновський.

КЛОПІТ З НЕБІЖКОЮ.

(Оповідання).

(3)

Антін пішов назирцем за Бриндзюком. Побачив його, коли сей вже доходив до уличних між домами на узбочи гори. Не сумніваючися, що злочинець іде до стації трамваю, випередив його, щоби побалакати з першим стрічним поліцаєм. На поліцая попав на долішнім кінці улички. Показав йому відзнаку лісового сторожа і каже:

— Панок, що іде за мною і котрого вам зараз покажу, закопав щось в лісі. Придержіть його і заведіть на комісаріят. Мої два товариші, що лишилися в лісі, виконують закопане і зараз зателефонують до комісаріяту, що знайшли.

— Покажіть мені його, — промовив поліцай — і самі біжіть до комісаріяту, щоби комісар вже знав діло ще заки я навка приведу.

Якраз тоді надходив Бриндзюк. Сторож скинув на него оком і скоро відійшов. Коли Бриндзюк вже був коло поліцая, сей приступив до него і чемно доклонившися, промовив.

— Вибачайте пане, але будьте ласкаві потрудитися зі мною до поліційного комісаріяту. Пан комісар хоче побалакати з вами.

Бриндзюкови зробилося ніяково. Зараз погадав собі, що хтось може видів, як він стежки увійшов у ліс, сказав се поліцаєви і його тепер тягнуть до комісаріяту, щоби злупити з него кару, цілих пять корон.

— В чім діло? — спитав.

— Не скажу, — поліцай відповів. — Пан комісар хоче балакати з вами. Може то який ваш знакомий.

Бриндзюк пригадав собі, що при віденській поліції служить і довів до комісаря якийсь Українець. Не було виключене, що він уряджує в гітельдорфськім комісаріяті і якимсь чудом відшукав... що Бриндзюк тут, хоче з ним познакомитися.

Тоді, коли сторож Антін пішов за Бриндзюком, оба його товариші стали порпати в землі і витягли пакет. Оглянули з усіх боків і стали радити, що тепер робити. Чи занести до комісаріяту, не зазираючи до пакету, чи на самперед провірити, що там є.

— Боюся, щоб нас не вмішать, або й вигнаблять, як там яка дурниця, — сказав один.

— Гі так думаю, — додав другий. — Таки треба подивитися.

Вийняв ножа, і розтяв мотузок, яким пакет був обвязаний. Розгорнув папір і на мураву поклав скриночку. Подумавши хвилю, підважив одну дощинку і відойнув її.

— Щось дуже цінне, коли загорнуте аж в шовкову хустину, — промовив один.

— Я далі не дививсь би, тільки так як є, заніс на поліцію, — відповів другий.

— Я сказав був Антонови, що зателефонуємо. Хиба можемо рукою виміркуємо, що таке в тій хустині...

Сторож став обережно щупати. Нараз неначе вжалений відоймив руку і крикнув:

— Дитина! Крізь хустину дуже добре чути, що се голова.

Тепер другий стражник став пальцями водити по шовковій хустині.

— Справді! Тут голова, тут рученята, тут животик. Нехай так лежить, як лежить. Ти вартуй тут, я біжу до телефону.

Схопився і побіг. Біжучи, зійшов з гори і увійшов до першої будки з телефоном. Получив себе з комісаріятом і зателефонував, що в скринці, закопаній панком, якого поліцай мабуть вже привів до комісаріяту є дитина. Нежива, бо ані рухається, ані кричить. Комісар відтелефонував, щоби пакет лишити, так як лежить, аж до приїзду судової комісії. Аж тепер комісар позвав до себе Бриндзюка і спитав його:

— То ви, пане, були на горі в лісі і зійшли зі стежки, щоби щось закопати?

— Я. Признаю, що я проти... провинився проти заборони і не буду рекурсувати, як скараєте мене. Сю дрібничку, тих пять корон кари заплачу зараз.

— Про сю, як ви кажете, дрібничку, побалакаєте з вами в дирекції поліції — комісар відповів коротко. Вийшов до сусідньої комнати, приступив до поліційного агента і сказав йому:

— Сего панка, що у мене, заведете до дирекції поліції, до комісаря доктора Пфіфіга. Актів не даю вам ніяких, бо я арештованого цілком не переслухував. До комісаря Пфіфіга зателефоную про все, що знаю. Ще заки будете там з арештованим, комісар Пфіфіг вже буде знати, в чім діло.

Бриндзюк пішов з агентом, подивляючи строгість віденських урядів і дивуючися, що з такою дурничкою роблять так богато церемоній. Комісар, до котрого його вели, мав славу найхитрійшого слідчого. Йому давали найтяжші, найзагадочнійші і найбільше замотані справи. При переслухуванню злочинців доктор Пфіфіг придержувався свого власного способу. Щоби виднобути правду, ніколи не питав ясно, недвозначно. Питав так, що індагований не тільки не міг дотупатися, що той комісар вже знає, але й не все міг зорієнтуватися, про що комісар питає. Такими питаннями комісар осягав дві ціли. Бувало, що злочинець, гадаючи, що комісар вже всьо знає, не тільки не перечив, але й вищебтав решту, про яку иншим способом комісар буби ніколи не дізнався. Як злочинець таки не сповідався зі своїх гріхів, то неповними і неясними питаннями комісар збивав його з пантелику. Злочинець також відповідав неясно, двозначно крутив. Таке крутійство звичайно заріжувало його. В його відповідях мусіли бути суперечности і зернятка правди. З них виходили на верх правда. Коли тепер Пфіфігови телефон сказав, якого злочинця ведуть до него, він передовсім зателефонував до суду. Суд відповів йому, що судова комісія поїде на місце злочину за які дві години. Комісар, котрий також мусів бути з комісією, рішився переслухати арештанта своїм способом: витягнути з него, що зможе, неясними, недоговореними питаннями. Коли би арештант не сказав цілої правди, загадав приперти його до муру аж тоді, коли зможе сказати йому, який вислід судових обзорин в лісі, на місці злочину. Арештанта привели і комісар розпочав звичайними вступними питаннями:

— Імя, прізвище, вік, місце уродин, приналежність, адреса, занятте, стан?

— Отже ви жонаті! — комісар сказав і спитав: — Діти маєте?

— Ні! — Бриндзюк відповів.

— Повмирали? — комісар спитав пронизливо позираючи на Бриндзюка.

— Ніколи не мав.

— Нііі? — комісар спитав протяжно. Справді, не мав? Може яке вродилося мертве, отже вам тому кажете, що не мав?

— Не мав і ніколи ні таке не заносилося.

Комісар призадумався. Були дві можливости. Як арештант бреше, то закопана дитина була дитиною його жінки. В такім случаю жінка була співвиновницею злочину. Може й головним злочинцем. Як не нарошне вбила дитину, то може случайно звела зі світа. Або в ліжку задушила собою, або дитина потерпіла через каригідний недогляд мами. Боячися поговору і кари, обоє вирадили дитину похована потайно. Не була виключена инша пригода. Окрім жінки, арештант може мае яку любку. Закопана в Гітельдорфі дитина могла би бути дитиною тої любки. Щоби довпевнитися, комісар вийшов до комнати, в котрій до його розпорядимости все сиділо пару поліційних агентів. Одному з них розказав, у чім діло і агент вийшов. Комісар вернув до свого бюра і питав дали:

— Ви були в гітельдорфськім лісі і...

— Був. Був і зійшов зі стежки. Вже знаю, що за се кара пять корон.

— Ви не лише ходили по лісі поза стежками, але й закопали пакет.

— Закопав! Щож в тім страшного? Хиба, що ушкодженне культури. Заплачу відшкодовання.

— Очевидно, що заплатите. Але не в тім діло. Діло в тім, що ви взагалі закопали таке. Культурні народи мають закони, котрі кажуть, як се робити і хто се робить.

— Я не правник, отже тих законів не знаю. Знаю лише тільки, що у нас в Галичині таке створо виганяється крізь вікно на улицю.

Комісар аж підскочив на кріслі, коли вчув се. Довго вдивлявся в арештанта і нарешті промовив:

— Пане! В моїй довголітній практиці мені таке ще не трафилося. Я й не думав, що таке доживу. Ви мені імпонуєте вашою грубою душею і вашим цинізмом. Про такі річи, так говорити! Може ви гадаєте, що я вам повірю? Ми знаємо, що в тій нещасній Галичині діються річи неймовірні. Про сю польшке віртшафт (польська господарка) читаємо в наших часописях. І в промовах українських парлементарних послів чуємо таке, що нам волося на голові стає. Але, щоби там вільно було таке викидати на улицю, не повірить вам ніхто, хоч би до галицьких порядків найбільше упередженний.

Тепер Бриндзюк видивився на комісаря, котрий сю пропоівідь виголосив голосом сильно збентеженим. Бриндзюк собі підніс голос і відповів остро:

— А я вам кажу, що викидають! Тепер жалую, що я й тут не зробив так. Жінка радила мені кинути до Дунаю.

Тепер комісар вже не сумнівався, що се була правесна дитина арештованого, і що його жінка є спільником злочину. Він спитав:

— Чомуж ви не зробили так, як жінка радила?

— Я хотів зробити, але перешкодив поліцай, котрий походжав по мості.

— На котрім се мості було?

— На Брігітабріке.

Комісар зателефонував до комісаріяту дільниці Брігітенав, щоби йому прислали поліцая, котрий в понеділок робив службу на мості Брігіти. Потиснув гузик до електричного дзвінка і до бюра увійшов поліційний агент. Комісар звернувся до Бриндзюка:

— Ваша справа піде до суду. Ви лишитеся у нас аж до повороту судової комісії. Тоді передам вас судови. Прошу йти з сим паном, що стоїть під дверми.

(Дальше буде.)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ,

Звідомлення Української Стрілецької Громади.

Вісти з краю.

В послідному часі ляцька поліція зарядила нові масові арешти української молоді, під замітом приналежности до тайної військової організації. Між арештованими находиться теж молодий стрілецький письменник-журналіст І. Гижа, член комітету допомоги реемігрантам, який основано у Львові, для помочі тим стрільцям-поворотцям, котрі глядають праці.

Управа Громади одержала письмо від Американського Бюра Ветеранів з Вашинґтону в справі допомоги інвалідови Української Армії. Згаданий інвалід — як подає в письмі — стратив руку в боях під Львовом в 1919 р. та від цего часу не спосібний до праці. Його подання о державну допомогу остало без відповіди, хоча ляцький уряд зобовязаний давати підмогу всім інвалідам. Бюро Ветеранів, пересилаючи це письмо, просить від себе, щоби помогти цему інвалідови. Стрілецький Гурток ч. 2 (Ню Йорк) зібрав на своїх зборах суму 10 дол., які негайно переслано до Краєвого Товариства Опіки Над Інвалідами, з проханням, провірити подання петента та передати йому цю квоту.

Отсі факти — без дальших пояснень — подаємо до відома всім бувшим членам Армії.

Кождому відомо, що наша Галицька Армія числила понад 100,000 людий. Колиб самі був. члени Армії, навіть не всі, а хоч десята частина, взялися до праці, тоді певно чужі інституції не зверталибся до нас з проханням помогти нашим інвалідам. Тому ще раз взиваємо бувших членів Української Армії зголоситися негайно до участи в праці, яка жде нас в цьому році. Ця праця це

Будова Захисту для інвалідів Української Армії в краю.

Голоситися негайно на адресу:

Strilecka Hromada
P. O. Box 578,
Philadelphia, Pa., U. S. A.

Праця Гуртків.

Заходом Жіночої Громади та Стрілецького Гуртка ч. 2 (Ню Йорк) відбувся дня 27. лютого с. р. в Ню Йорку в льокали нюйорських Січей Стрілецький Вечер, з якого дохід призначено на будову захисту для інвалідів. Членкині Української Громади приготовили величаву вечерю, якої присутні (навіть жінки) не могли нахвалитися. Після вечері т. Д. Галичин виголосив реферат про історію військових українських орґанізацій, який присутні вислухали з незвичайним зацікавленням, так як тема була незвичайно цікава і оброблена референтом дуже старанно. Булоб побажаним проголосити цей реферат в пресі.

Тов. Ґалан, голова Громади передав привіт від управи та Стрілецького Гуртка ч. І. (Филаделфія). Тов. А. Батюк, голова Стрілецького Гуртка ч. І. згадав про завдання Громади, які були приняті Стрілецьким Зїздом в Филаделфії та зазначив, що найголовнійше наше завдання в цьому році, це будова Захисту нашим інвалідам. Після промов зорґанізовано на борзі хор під управою нашого звісного стрілецького композитора тов. Гайворонського, який відспівав ряд стрілецьких пісень. Танці та виступи т. Боброва забавляли присутних до пізної ночі. Своєю щиростю і товарискостю нюйорський Гурток зєднав собі приязнь всіх присутних. Збори Гуртка відбуваються в Січовім льокали при 77 Ст. Маркс Плейз, Ню Йорк. Стрілецький Гурток ч. І. (Филаделфія) відбуває свої звичайні збори раз в місяць а саме в другу пятницю в місяци, в Січовім Домі при Н. Френклін та Бровн Ст., о год. 8. вечером. Хто з членів Громади случайно перебувавби в той час в Филаделфії, проситься зайти на збори та до читальні.

Дня 11. марта с. р., з рамени Стрілецького Гуртка відбулася дискусія на тему: „Як филаделфійські Українці моглиб помогти при будові захисту для інвалідів Української Армії". Присутні члени тт. Української Молоді, Січи, Січового Дому, Ветеранів Американської Армії, та Стрілецького Гуртка одноголосно рішили, що будова Захисту є конечна. Щоби відразу розпочати працю, в Филаделфії обрано ініціятивний комітет, в склад якого ввійшли члени всіх згаданих товариств.

Для дальших збірок Гурток підготовляє представлення та пікнік на літо.

Нові Гуртки зорганізовано в Вест Форт Вілліямс в Канаді та Нюарку, Н. Дж. В прочих Гуртках переводиться стисла організація.

Пригадується Управам Гуртків, щоби негайно надіслали Членські Листи всіх членів та найменше раз в місяць подавали звідомлення про працю Гуртка та робітничі відносини на місцях.

За Управу Української Стрілецької Громади:

Володимир Галан, голова;
Василь Петрусик, писар.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зїзд представників Церковного Обєднання.

Дня 22-го лютого ц. р. відбувся зїзд представників Українського Православного Церковного Обєднання, Нюйорського Округа. Зїзд відбувся в салі української православної церкви, під ч. 334-336 Іст 14-та улиця, Ню Йорк.

Поза всі важнійші справи, які входили в програму церковного Обєднання, ухвалено на Зїзді, що всі українські православні парохії, що належать до Церковного Обєднання, Нюйорського Округа, будуть спільно працювати з Українським Обєднанням, яке є одиноким законодатним політичним тілом між Українцями в Америці.

Ухвалено, що голова Церковного Обєднання, Нюйорського Округа, має порозумітися з головою Церковного Обєднання, Пітсбурського Округа, щоби і тамошні парохії, збираючи пожертви на поміч рідним на Батьківщині, посилали гроші через Українське Обєднання, яке має свій осідок у Филаделфії.

Кромі цего голова Церковного Обєднання завізвав присутніх, щоби зложили матеріяльну поміч на українських інвалідів. На зазив його зложили, як слідує: о. Каськів 2 дол., о. Гундяк 2 дол., о. Іванишин 2 дол., о. Новосад 2 дол., В. Гасій 2 дол., К. Заплацінський 1 дол., о. Кучер 1 дол., В. Кедровський 1 дол., о. Турченко 1 дол., о. Корсуновський 1 дол., о. Пашкевич 1 дол., о. Боднар 1 дол., Е. Королишин 1 дол., Т. Дубас 1 дол., М. Пипюк 1 дол., О. Курчій 1 дол., Л. Ковтун 1 дол., Н. Закалужний 1 дол., І. Редчук 2 дол. Разом $25.00, які відослано до краю через Обєднання в Филаделфії.

Голова Церк. Обєднання.

—o—

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

Святковання Роковин Злуки Галицької України з Великою Україною.

В нашій місцевоти відбувся в неділю, 27. лютого, концерт для вшановання памяти осьмої річниці злуки Галицької Держави з Великою Україною. Концерт відбувся в українській церковній гали, битком набитій участниками.

Концерт почав вступною промою пресідатель церкви, гр. Чепа, вказуючи в ній значінне концерту та вагу злуки для українського народа.

Концерт складався з довгого ряду музичних і співацьких точок, які випали так гарно, що учасники говорили, що за 16 літ істнования сеї громади ще такого концерту не було. На сі продукції складалися наперед спів мішаного хору; скрипкове сольо п. Ю. Березінського та декламації. Хор відспівав дуже удачно кілька українських пісень в укладі О. Кошиця. Заслуга за вивченнє хору належиться п. Ю. Березінському, який своїм знаннєм музики довів тут за короткий час до таких успіхів, якими не міг похвалитися ні один з його попередників. Його скрипкове сольо найшло загальне признаннє.

Декламація малої дівчини А. Грабарович теж одушевила громаду. Подобався всім шкільний хор, що відспівав кілька пісень у супроводі фортепяну п. Климкова, та сольовий спів п. Гоциня в супроводі фортепянової гри п. Н. Грабарович.

З инчих точок згадати варта січові вправи шкільних хлопців роблені під такт пісні: „Не миритись, милі браття".

Словом, концерт випав надсподівано гарно. Закінчено його відспіваннєм українських національних гимнів. Українська народна пісня загріла народ до любови рідного краю.

Гість.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З життя Січей.

Попри свої звичайні завдання, які виконує Січ згідно з січовим статутом, поведено старання для поширення тої роботи.

По тій причині рішено урядити ряд наукових прилюдних лекцій. Відчити будуть відбуватися кождої неділі, почавши від неділі 20. марта, о год. 7. вечером в січовім льокали. Перший відчит виголосить гр. Омелян Ревюк. Буде говорити на тему: Приноровленнє імігранта до американського життя.

Дальші відчити виголосять: Л. Мишуга, В. Кедровський, Д. Галичин, Е. Ляхович і другі.

Дня 10. квітня відсвяткує Січ річницю смерти незабутнього кобзаря Т. Шевченка. Програма буде оголошена пізнійше.

Подаємо вже тепер до відома, що дня 19. червня відбудеться Січове Свято в Парку New Belverde Casino Park, North Beach, L. I., давнійший парк Стоцького.

На святі буде посвячений прапор Чорноморської Січи а рівнож буде відправлене полеве Богослуженнє.

М. Близнак,
писар Січи в Ню Йорку.

ЛІЧЕННЯ МУРІВ.

—o—

До цікавих новинок у будівництві належить безперечно „гидропісія" — лічення від вогкости старих змиршавілих мурів, винахід бельґійського інжиніра Кнапена, якого й прозвали „лікарем від мурів". Як знаємо, під впливом атмосферичної вогкости лучба камінів поволі нищиться, а самі каміні на своїх краях миршавіють, розпадаються, так що з часом ціла будівля руйнується. Найкраще це можна бачити на всяких камінних сходах та камінних чолових стінах.

Є чотири причини цеї вогкости, які можна би впорядкувати так, як вони по собі слідують, так сказатиб, в хронольоґічному порядку: передовсім вогкість самих будівельних матеріялів, яких вжито до будови, вогкість камінів, лучби, вапна, цементу і т. д. врешті вогкість з дощів, які падали на будівлю підчас будови, заким її накрито дахом. Другою причиною вогкости, що приходить опісля, є вода т. зв. капілярна, що з землі усіми порами будівлі, якби якимись волосковатими рурочками підступає до гори. По третє „кондензаційна" вода, що з воздуха, пересиченого водною парою не тільки зовні, але й зі середини приходить у стіни будівлі, які стикаються з тим воздухом, наслідком ріжниці між теплотою воздуху і стіни. Це часто можна бачити у кухнях, або пральнях, як стіни покриваються краплинками води; кажуть часто на це, що стіна „пріє". Врешті четверта причина — це вода „інфільтраційна", це вода з дощів, повіней, хиб чи випадків у каналізації і т. п.

З усіма цими причинами вогкости можна успішно боротися пр. обкладанням будівлі плитами зглядно матеріялами відпорними на вогкість, частим вітренням і т. п. Одну тільки вогкість, що підходить з землі, важко звичайно побороти. Відмежовання вогкого муру фундаментів від прочої частини будівлі верствою непропускаємою воду показалося ще більш шкідливим, бо води, що збираються в більшій кількости при цій непропускаємій верстві, наслідком змін температури в це більшій мірі нищать сам будівельний матеріял фундаментів, а також дуже скоро й саму пропускаєму верству при помочі ґазів та солей, які має в собі вода. Часами навіть уміщення такої верстви непропускаємої є незвичайно небезпечне, коли будівля є при вулиці, на якій є сильний тягаровий рух. Як примір можна навести випадок в Брюсселі, де при будові шпиталю Бруґмана покладено на фундаментах оловяну бляху для ізоляції, а по якімсь часі, наслідком потрясень один мур цеї будівлі пересунувся по цій оловяній блясі аж на 15 цм!

Тому винахід інж. Кнапена має незвичайно велику вартість. У камінних сходах, мурах, фундаментах і т. п. уміщує він у правильних відступах трикутні отвори, що проходять крізь половину грубости муру, а з переду є заслонені продіравленою бляшкою. В цих отворах уміщує Кнапен трубку з простої глини і відповідно її там замуровує. Вогкість з камінів проходить у трубки, а відси наслідком руху воздуху, який внутрі рурки починає ріжнитися від зовнішнього і теплотою і ґустотою і тому виходить, забираючи з собою вогкість, а свіжий приходить на його місце, а тим камінь і весь мур висихає, провітрюється. Старі навіть камяні мури, які під впливом вогкости починали вже миршавіти, зовсім висихають, камінь перестає псуватися.

Др. Мазер виказав, що одна така трубка витягає з муру протягом одного місяця коло одного кільоґрама води. Обчислено також, що протягом 24 годин вимінюється в такій трубці 10 шестистінних метрів воздуху. Протягом 6 місяців осушено вповні цим способом королівську палату в Брюсселі. В Парижі вжито цього способу для осушення статуй, мостів, тунелів, а головно мешкальних будинків, які своєю вогкістю нищать людське здоровля, про що не треба й говорити.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛИВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, дня 20. марта, точно о год. 3-ій попол. в галі Укр. Нар. Дому. На сім мітінгу кождий член має явитись, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Василь Курч, рек. секр.

ТАВНТОН, МАСС. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122, повідомляє, що квартальний мітінг відбудеться в неділю 2-ій попол., дня 20. марта, в своїм власнім домі, 14 Maple Ave., при Bay St. Проситься усіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Василь Туркало, предс.; Никола Семеген ,кас.; К. Сідлінський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка, від. 269, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться дня 19. марта, в суботу, точно о год. 8-ій вечером. Кбождий член мусить явитись, бо є важні справи до полагодження. Невививаючі члени або членкиня заплатить 1 дол. кари або буде суспендований. Мітінг відбудеться в домі тов. Якима Сипяна. — Уряд.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться дня 20. марта, о год. 1-ій пополудни, трета і Карбон ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Василь Підгайний, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, дня 20-го марта, о год. 2-ій пополудни точно, в гали церковній, 303 Hudson Ave. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги на сім мітінгу, бо в противнім разі з ними поступиться після статута. Також пригадуєся членам, щоби вирівняли вкладки за діти, бо будуть суспендовані. Будесь принимати нових членів до Бр. і У. Н. С. без вступного, тож користайте з нагоди і приведіть своїх знакомих і кревних та запишіть свої діти. Невививаючі член підлягає кари після ухвали братської. — Мих. Біншевський, предс.; А. Іванів, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє, що чвертьрічний мітінг відбудесь о 3-ій год. пополудня, в неділю, дня 20-го марта, в гали У. Н. Дому на Фултон ул. Буде звіт касовий і другі важні справи до полагодження. Невививаючі член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Анна Пограничнa, предс.; Анна Генега, секретарка.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 20. марта, о год. 1-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Проситься двогуючих членів, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будеся принимати нових членів і дітей без вступного, тож користайте з сеї нагоди заки час. — М. Скоципець, предс.; Гр. Маслюк, кас.; І. Марковин, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляєся членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, дня 20. марта, о год. 2-ій пополудни під ч. 237 Hope Ave. Проситься членів прибути на мітінг, бо є важні справи до полагодження. — В. Лелет, предс.; О. Світак, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. П. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, дня 20. марта, о год. 6-ій вечером, Волескі марку. Котрий член неявиться, підпадає кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Д. Покотинський, предс.; А. Сидор, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 19. марта, о год. 8-ій вечером в У. Н. Домі, 217 Ест 6-та ул. Обовязком кождого члена прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Також пригадуєся інтересованим членам, щоби привели зі собою нових членів, бо будесь принимати до Бр. після статута, а до У. Н. Союза без вступного. — Николай Марків, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться в суботу, 19. марта, о годині 7-ій вечером, в гали церковній, 162 N. 5th St. Обовязком кождого члена прибути, бо є важні справи до полагодження. Невививаючі член підлягає кари 50 ц. Рівнож повідомляється, що через цілий 1927 рік принимається членів до Тов. без вступної оплати, рівнож до Союза, тож обовязком кождого члена старатися приєднувати нових членів. Довгуючі члени обовязані вирівнати залеглости, бо в противнім разі будуть наражені на суспендацію. — І. Кравчук, предс.; М. Баглай, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний місячний мітінг відбудеться в неділю, дня 20. марта, в гали під словацьким костелом при ул. Сомерсет. Обовязком кождого члена є на той мітінг явитись і вирівнати свої вкладки, щоби неназражуватись на суспендацію. Також обовязком кождого є платити за свої діти, бо знаєте, що діточої каси нема, щоби за них повиновала вкладки, а секретар не є обовязаний платити своїми грішми за чиєсь діти. Будеcь принимати тепер без вступного, тож користайте з нагоди. — Петро Венгрин, предс.; Іван Туринський, кас.; Николай Попадюк, секр.

С. С. ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

ЗАХОДОМ ТИМЧАСОВОГО ШКІЛЬНОГО КОМІТЕТУ

— скликується —

ЗБОРИ

В НЕДІЛЮ, 20. МАРТА С. Р.
НА ЛИТОВСЬКУ ГАЛЮ,
623 Френклин Евня, о 3. год. попол.

Збори відбудуться в справі заложення „Укр. Діточої Школи", яка буде діяти незалежно від парохіяльних шкіл. Завданням школи вчити дітвору українського грамоти в сполуці відповідних дітей до концертів, ам. вистав. Та поставлений вчитель має бути заразом режісером Укр. Ам. Гуртків. Проситься усіх родичів дітий явитись. 63
Шк. Комітет.

ГАРКАВЕНКО В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На просьбу української кольонії в Елізабет, Н. Дж., буде устроена там інтересна борба в пятницю, 18. марта б. р. в гали на 3-ій улиці ч. 153. В головній парі буде боротися Гаркавенко і поляк Сташак, Італієць Романо і другі. Всі борби будуть аж до побіди. Запрашаеться всіх Українців прибути і привитати нашого славного силача.

ГАРКАВЕНКО В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В суботу, 19-го марта б. р. відбудеться в Нюарку борба в гали під ч. 278 Ню Йорк Евня. Всего буде боротися три пари, в головній парі буде боротися Гаркавенко. Треба сподіватися, що галя буде переповнена, бо приїзд Гаркавенка до Нюарку очікуєся з великим заінтересованнєм.

ГАРКАВЕНКО В ФИЛАДЕЛФІЇ.

У вівторок, 22-го марта, Гаркавенко бореться в Одимпік Гол, ріг Секонд і Крістіян ул.

ГАРКАВЕНКО В СПРІНҐФІЛД, МАСС.

В середу, 23-го марта, Гаркавенко бореться в Спрінґфілд Сіти Авдіторіюм.

(Огол.)

ВЗАЄМИНИ ДВОХ МОВ.

З великим заінтересованням ішов я на відчит професора львівського університету Лера Сплавінського п. з. „Польсько-українські взаємини в царині мови". Відомо, що при пересічній дискусії в польській українофобській пресі, зовсім так само як у розмові з пересічним польським інтелігентом, бачимо, перед собою найбільшого калібру гармату, позичену саме арсеналу фільольогії: „українська мова, мовляв, це лише перекручена польська." Виклад прелегента, хоча який популярний, пригороджений до рівня ляїків, був приємною несподіванкою: крім чистих фактів, обережних узагальнень, совісного відмежування явищ — ніякої позанаукової тенденції. Українська мова впливала на землях з більшістю нашого населення на польську, якою говорили польські пани, дідичі, осадники; впливає ще нині на мову польської інтелігенції на всіх просторах з корінним нашим населенням. І навпаки: до нашої мови ввійшов чималий словник польських слів і зворотів. Це природний наслідок факту співжиття двох народів поруч себе в минулім і сучаснім. Смішно — казав фільольоґ — коли представники ріжних народів чваняться, що їх мова є вільна від чужинних впливів; вільними від таких впливів є лише народи вповні відокремлені від чужих культур.

Прелегент ствердив, що ці взаємні українсько-польські мовні впливи щораз слабші наслідком політичних причин. По обох боках панує сильна тенденція чистити чужі слова, запозичувані від сусідів. Зріст цього процесу залежатиме вповні від політичних взаємин обох народів. Стільки у висновках прелеґент. Нема сумніву, що пересічний український інтелігент, який добре знає польську мову, може краще перевірити її вплив на своїй мові щодня, ніж пересічний Поляк, для якого українська мова взагалі не істнує. А ще менше безсумнівний є факт, що українська мова в Галичині розвивається щораз більше в напрямку наддніпрянської і розвиватиметься так на далі, не лише з політичних причин, але й культурних.

Прелеґент надзвичайно обережно оминав якихнебудь дальших висновків поза ділянкою чистої фільольогії; навіть у доборі прикладів обмежився до яких 10 українських слів за весь час. А все-ж шкода, що на такому викладі не було хочайби директора львівського університету, професора палеонтольоґії Семірадзкого, який в інавгураційній промові цього року вшкварив собі мамутову промову на тему: як то Поляки можуть своєю високо культурною мовою засимілювати такі первісні говори, як русинський чи руський „єнзик". Та видко, що професори львівського університету з іншої спеціяльности мають вироблені погляди на славянську фільольогію на підставі тої щоденної преси, якої вживають до всіх потреб, а найбільше для вирішування польсько-українських взаємин.

Усім їм вартоби порушити свіжу статтю другого польського славіста Вацлава Ледніцького, видрукувану в ч. 12. „Le Monde slave" п. з. „Existe-t-il un patrimoine commun d' eludes slaves?", де відомий історик літератури доходить до висновку, що нині не істнує вже єдність славянської фільольогії в іншім розумінні, як єдність романської або германської фільольогії, бо славянські мови та літератури, з політичних причин, відбігли від свого колишнього спільного джерела надто далеко. Не треба бути фільольогом, щоби бачити, що політичні причини, які зродили впливи двох мов, української та польської, заважують також, у протилежнім напрямку: на тенденції щораз більшого відокремлення від себе.

Зрештою досить було глянути на салю прелеґента. Не повірите: на салі, яка ждала з 400 місцями на авдиторію, було 30 осіб; з цього 15 слухачів професора, з 10 його знайомих, що прийшли з чемности, 3 Українців... А в надполтавській столиці були розвішені великі афіші і повідомлення в пресі; є тут сотки студентів від славянської фільольогії, добра сотка професорів і фільольогів цієїж спеціяльности і стільки людей, які вважають себе компетентними забирати голос у справі української мови — не кажу приватно, бо тих є тисячі! — друком. Ця страшенне порожна саля, від якої віяло пивничним холодом, саля, яка не в силі була зібрати слухачів ні темою, ні іменем прелеґента, була найжвищим прикладом з цілого відчиту: в якій стадії находяться взаємини українсько-польської мови. Це тема, до якої всі обернулись задом.

М. Р-ий.

(„Діло").

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда Бр. св. Володимира.

З рамени Бр. св. Володимира ходили з колядою: Г. Гелецький, І. Солтис, І. Галецький, С. Шевців, Я. Малик, В. Малик, П. Кобза, П. Кобзар, Г. Микитишин. Разом заколядовано $297,15 ц., які вислано до краю на слідуючі ціли: на Рідну Школу $100.00, на інвалідів $50.00, на політичних вязнів $25.00. Разом вислано до краю $175.00, з пересилкою $178.50. Решту грошей поділено на народні ціли в Ню Йорку. Остані $18.65 будуть вислані для студента, котрого Братство отримує вже 4 рік в Празі.

Коляду зложили: Д. Бейтон $10.00; по $5.00: Н. Рошек, Т. Піцак, О. Ковбаснюк, А. Гриник, І. Шайб, Н. Палега, Д. Стешин, Н. Козачок, І. Шнурів; по $3.00: В. Одинський, Ю. Ярема, Н. Козуляк, О. Брицький, А. Карпович; по $2.00: Ф. Конюх, С. Бадиль, І. Янкович, А. Свідор, П. Гаврась, М. Гаврилович, Г. Кунашевський, Ева Кобзар, І. Букиль, др. Беро, М. Михайлів, Ів. Головчак, М. Гуцалюк, К. Дацків, Г. Микитишин, Т. Шулим, К. Шпак, Д. Сорока, Я. Малик, о. П. Понятишин, О. Павляк, Ю. Гайовий, П. Лищук, Т. Антій, М. Мацайло, М. Павлишин, П. Гуменюк, Й. Коверкович, І. Ковалишин, А. Коверкович, П. Стасюк, Д. Гитяк, В. Федірків, Т. Кицка, В. Семенищин, В. Семянишин, Р. Левкович, П. Свистун, П. Тайлин, П. Стахів, О. Гортан; по $1.50 зложили: Н. Білецак, М. Григолішский, П. Cокальчук, О. Тинецький, В. Мазурик, Т. Якимович, М. Веньгер, І. Гаврилко, Ф. Іванчук, Д. Одинський, П. С. Тарас, А. Галів, І. Дацьо, Т. Мудрий, М. Демянчук, Т. Кринчич, Т. Домбровська, А. Пітула, П. Стасюк, В. Вожагора, П. Мазурчак, Басістий, В. Пеляк, І. Гинда, А. Гинда, І. Іваніцький, Призвацький, П. Н. С. Кросинський, П. Олійник, П. Загородний, А. Прибус, В. С., К. Футорський, П. Бойко, В. Чотиринський, Ю. Драгінда, Е. Д., Н. П., С. О., О. Медвідь, М. Кравецький, Т. Гнат, В. Федик, Н. Гороховський, О. Дохняк, Д. Сопко, Ів. Бойко, Г. Галецький, Т. Бойцун, І. Кальга, Й. Дацків, С. Шевців, І. Солтис, Ю. Нижнівецький, по $1.00: Д. Вінтоняк, П. Кулинич, П. Тиродій, А. Назаренько, К. Ядловський, М. Коваль, Й. Малярчук, С. Зелюнка, І. Вовк, А. Вовк, П. Серка, Д. Федун, А. Кирич, М. Сокирка, М. Кузів, Ю. Сидоряк, М. Коцай, Паня Тарас, А. Комарницький, Ю. Павловська, Марія Симуляк, П. Білецька, Ю. Шерський, Т. Кучма, І. Тимців, Ів. Вишньовський, Ю. Бігусяк, Т. Савіцький, Ів. Тимців, Я. Лошків, І. Бурий, Марія Панько, С. Романишин, В. Вересюк, Ф. Безкоровайний, Сеньків, А. Холочівський, Сторожинський, В. Цільник, Наливайко, Й. Лінський, Остапів, Й. Савка, М. Мельничук, О. Баляс, М. Савіцький, І. Цимбала, Ів. Кудерик, І. Журавель, С. Паламар, М. Бунда, І. Павлишин, І. Бардигула, І. Дячук, Ілія Небір, К. Романюк, А. Канюка, С. Назар, Н. Ґула, М. Ґула, Т. Теліщак, Марія Ґула, М. Підгайний, Н. Підгайний, Середюк, П. Папинків, В. Гайовий, В. Бучинський, І. Герецький, В. Ничка, В. Малик, М. Феник, К. Тимків, М. Кузь, А. Гевут, Ф. Стоколоса, Ф. Г., С. Найда, Ф. Гелецька, Н. Василишин, Марія Яцко, К. Білінська, Н. Бурлин; по 50 ц.: І. Тимків, К. Сарофинів, В. Й., Кміт, О. Бойко, М. Копчик, Т. Гавронюка, М. Височанська, Иван К., П. Мудрий 15 центів.

ВУСТЕР, МАСС.

Коляда на Рідну Школу.

Колядою занялись: Розалія Кілик і Анастазія Сулима.

Жертвували: Йосиф Зазуляк $5.00; Володимир Сидор $4.00; по $3.00: Михайло Сидор, Розалія Кілик; по $2.00: Григорій Федак, Петро Івах, Микола Сулима, Стефанія Пасай, Михайло Тимочко, Антін Савіцький, Василь Дубський і Петро Попович.

Разом заколядовано $31 і вислано до Обєднання.

Щира подяка тим, що зложили жертви і не жаліли труду а виступили в Вустер перший раз з колядою на так пожиточну ціль як Рідна Школа.

МІКІСРАКС, ПА.

З весільної забави на Рідну Школу.

На весільній забаві в громадянина Йосифа Ковяля зібрано на Рідну Школу до старого краю $13.10, а зложили слідуючі гості: Семен Костецький $5.00; по $1.00: Михайло Кисилиця, Йосиф Коваль, Петро Євусяк, Николай Швець; а решта $4.10 дрібними датками.

Збіркою занялися: Василь Хаць і Михайло Кисилиця.

Гроші вислано до Обєднання з припорученнєм вислати до старого краю на поміч Рідній Школі. Всім жертводавцям щире спасибіг.